

Richtlijn Dyslexiebeleid

Inhoudsopgave:

- 1. Inleiding**
- 2. Wat is dyslexie**
- 3. De procedures binnen onze school met betrekking tot zorg**
- 4. Samenwerking met ouders**
- 5. Signaleren van dyslexie**
- 6. Hulp bij leesproblemen**
- 7. Diagnostiek/ Onderzoek**
- 8. Extra hulp en faciliteiten voor de dyslectische leerlingen**
- 9. Overdracht aan het Voortgezet Onderwijs**

1. Inleiding

Onze school heeft de overtuiging dat leren lezen een van de belangrijkste pijlers is voor schoolsucces. Wij vinden het van belang dat extra faciliteiten geboden worden aan kinderen die dreigen achter te raken op het gebied van de geletterdheid.

Omdat onze school het van groot belang vindt dat voor iedereen duidelijk is hoe dyslectische leerlingen begeleid worden, hebben wij met ons team een dyslexiebeleid vastgesteld. Dit document is daarvan de weerslag.

2. Wat is dyslexie?

De adviescommissie van de Gezondheidsraad en de Stichting Dyslexie definiëren dyslexie als volgt:

Dyslexie is een stoornis die gekenmerkt wordt door een hardnekkig probleem met het aanleren en het accuraat en / of vlot toepassen van het lezen en / of spellen op woordniveau.

Dyslexie uit zich bij elk individu anders, maar in het algemeen gesproken geldt het volgende:

- Er zijn automatiseringsproblemen bij het (leren) lezen en/of spellen
- Deze problemen zijn hardnekkig en resistent tegen behandeling
- De problemen zijn niet te herleiden tot andere problemen of stoornissen
- Dyslexie is meestal erfelijk bepaald: bij dyslectische leerlingen wordt vaak dyslexie in de familie aangetroffen

3. De procedures binnen onze school met betrekking tot zorg

Onze school heeft een zorgstructuur vastgesteld, waarin de afspraken met betrekking tot de leerlingenzorg beschreven staan. Deze zorgstructuur is gebaseerd op de uitgangspunten van de 1-zorgroute. Het handelingsgericht werken en het tegemoet komen aan de onderwijsbehoeften van de leerlingen staan hierbij centraal. We onderscheiden vijf zorgniveaus.

Een beschrijving van deze zorgniveaus kunt u vinden in de bijlage (zie bijlage 1: zorgniveaus). Hier staat op elke niveau uitgewerkt wat van de groepsleerkrachten wordt verwacht

4. Samenwerking met ouders

Samenwerking en informatie-uitwisseling met de ouders van onze leerlingen is van groot belang.

Wij gaan als volgt te werk:

- Bij aanmelding op school vragen wij de ouders om informatie met behulp van de intake (o.a. over leesproblemen / dyslexie in de familie)
- De ouders worden tijdens een rapportgesprek ingelicht over de hulp die hun kind krijgt, ook al als er sprake is van extra instructie op zorgniveau 2.
- Met ouders wordt de inhoud van de hulp besproken in het groepsplan en ouders krijgen tips en informatie over de aanpak thuis.
- Met de ouders vindt een gesprek plaats als hun kind overgaat van zorgniveau 2 naar zorgniveau 3. De informatie van de ouders over de achtergronden van hun kind is wezenlijk. Er wordt actieve medewerking gevraagd van de ouders om de hulp op school te ondersteunen.

- Er vinden regelmatig evaluatiegesprekken plaats met betrekking tot de voortgang.
- Bij een aanmelding voor een extern onderzoek is formele toestemming van de ouders noodzakelijk.

5. Signaleren van dyslexie

Algemeen

Op onze school gaan we uit van de professionaliteit van de leerkracht. Hij / zij gaat dagelijks met de leerlingen om, ziet hoe ze werken en leren, weet hoe hun vooruitgang is en hoe ze zich emotioneel ontwikkelen. Daarnaast is er het CITO- leerlingvolgsysteem, dat een objectieve maat is voor de vorderingen die een leerling maakt.

We hebben de Protocollen Leesproblemen en Dyslexie op onze school geïmplementeerd en volgen de daar aangegeven stappen bij het signaleren, diagnosticeren en behandelen van leesproblemen en dyslexie. Alle informatie en documenten die bij deze stappen verzameld worden maken onderdeel uit van het leerlingendossier.

De gegevens die wij gebruiken bij de signalering van mogelijke dyslexie:

- De informatie van de ouders bij aanmelding op school.
- Observaties in de klas met betrekking tot werkhouding, leerbaarheid, onthouden, automatiseren, interesse in activiteiten die met taal, geletterdheid en lezen te maken hebben **kijk bij zorgen signaleringslijst + test groep 2 uit protocol leesproblemen dyslexie**
- Analyse van observatielijsten, signaleringslijsten, methodegebonden toetsen.
- Analyse van toetsen uit het leerlingvolgsysteem (zie bijlage 3: toetskalender)

In de praktijk

- Zodra een leerkracht iets opvallends signaleert met betrekking tot het gedrag of de resultaten van een leerling, gaat hij gedurende een periode van enkele weken gericht observeren.
- Als er duidelijk sprake lijkt te zijn van signalen van dyslexie, gaat de leerkracht de leerling extra begeleiden. Er is dan sprake van hulp op zorgniveau 1 en 2. De groepsleerkrachten zijn in staat om deze hulp zelfstandig op te zetten en uit te voeren. Eventueel wordt een collega geconsulteerd. De ouders worden op de hoogte gebracht van de extra begeleiding.
- Als na één periode blijkt dat de problemen niet verholpen zijn, wordt de leerling besproken met de IB. De IB -er kan verschillende zaken doen:
  - Voeren van een anamnese - gesprek met de ouders
  - Observatie in de klas
  - Leerkracht: afname DST (Dyslexie Screenings Test)

6. Hulp bij leesproblemen

Zorgniveau 1

Voor het basisaanbod op zorgniveau 1 op onze school maken we gebruik van verschillende methoden (groep 1 t/ m 8). Zie schoolplan.

Zorgniveau 2

Op zorgniveau 2 wordt er - naast de gewone reguliere instructie - gewerkt met de materialen uit de reguliere methoden met een geïntensiverde aanpak. Deze aanpak bestaat uit extra instructie en begeleiding bij de inoefening. De hulp op zorgniveau 2 in de klas wordt gegeven door de groepsleerkracht. Alle groepsleerkrachten van onze school hebben hun klassenorganisatie zo ingericht dat het geven van deze extra hulp mogelijk is. Zij kunnen de hulp op basis van een groepsplan zelfstandig organiseren en uitvoeren.

Zorgniveau 2 wordt geboden aan alle leerlingen die niet de minimumdoelen halen, dat wil zeggen aan de leerlingen die op de woordleestoets DMT en / of de spellingtoets C / D / E score behalen en als er sprake is van een onvoldoende beheersing van het beoogde AVI- niveau van dat moment.

Zorgniveau 3

Leerlingen met (ernstige) leesproblemen krijgen - afhankelijk van hun problematiek - de volgende begeleiding:

- Het aanbod op zorgniveau 1 en 2 blijft gehandhaafd. Het gaat hierbij om preteaching, reteaching, verlengde instructie, herhaling, individuele toegespitste instructie of inoefening zoals beschreven in het groepsplan.
- Het aanbod op zorgniveau 3 wordt extra uitgevoerd. Deze toegespitste hulp op maat wordt beschreven in een individueel handelingsplan of de leerling wordt als aparte groep in het groepsplan aangemerkt. Uit de beschrijving van de begeleiding moet duidelijk blijken dat voor de bewuste leerling toegespitste hulp is gegeven, die gebaseerd is op een degelijke analyse van de problematiek.

Op zorgniveau 3 voldoet de begeleiding aan de volgende criteria:

- Er wordt extra instructie – en inoefentijd per week gegeven
- De begeleiding is op maat gesneden en de instructie toegespitst
- Er wordt gebruik gemaakt van erkende materialen en methodieken / methoden (zie protocollen leesproblemen en dyslexie) / computerprogramma's.

Als de ouders particuliere RT buiten de school willen opstarten gaan wij als school ervan uit dat deze externe behandelaar met ons in overleg treedt en bereid is om samen te werken. Als er RT buiten de school gegeven wordt, stelt onze school zich op het standpunt dat deze hulp in het verlengde moet liggen van hetgeen er in de klas gebeurt. (zie bijlage 5)

7. Diagnostiek / Onderzoek

Als - na evaluatie - blijkt dat een half jaar hulp op zorgniveau 3 niet het gewenste effect heeft gehad / niet het gestelde doel behaald is, wordt doorgedaan naar zorgniveau 4. Wij kunnen dan een (ernstig) vermoeden van dyslexie uitspreken.

Een school kan zelf geen dyslexieverklaring afgeven, dit is voorbehouden aan geregistreerde GZ-psychologen met dyslexie-expertise.

Ouders kunnen in samenwerking met de school dyslexieonderzoek aanvragen bij een externe instantie. Een dyslexieverklaring kan nuttig zijn i.v.m. het aanschaffen van compensatiemiddelen voor dyslectische leerlingen (bv. een Daisyspeler, een ingesproken CITO Eindtoets) en voor hulp in het voortgezet onderwijs. Ook kan de diagnose dyslexie voor een leerling en / of zijn ouders een opluchting betekenen en de emotionele gevolgen van het probleem beperken. Tevens kan met een verklaring dyslexiebehandeling door externen vergoed worden door de verzekering.

Er zijn verschillende mogelijkheden om onderzoek te bekostigen:

- Door de Zorgverzekeraar van de ouders. Om voor vergoede diagnostiek in aanmerking te komen moet voldaan zijn aan strikte criteria; er moet een vermoeden bestaan van ernstige enkelvoudige dyslexie en de vergoeding is leeftijdgebonden. Ouders worden voor informatie verwezen naar hun zorgverzekeraar en de school heeft de functie van “poortwachter” bij de aanmelding. De strikte criteria: Er moet sprake zijn van 3 achtereenvolgende keren een E score op de DMT toets* en onvoldoende vooruitgang na minstens een half jaar intensief remediëren (*het gaat hier om de score op kaart 1,2 en 3 samen, de afzonderlijke kaarten mogen dan nog wel een D score bevatten). Er wordt ook voldaan aan de strikte criteria als er 3 achtereenvolgende keren een E score wordt behaald op de toets spelling (Cito) in combinatie met 3x een D score op de DMT (score op kaart 1,2 en 3 samen). Ook in dit geval moet er sprake zijn van onvoldoende vooruitgang na minstens een half jaar intensief remediëren
- Voor leerlingen die niet in aanmerking komen voor vergoede diagnostiek door de zorgverzekering kan een regulier dyslexieonderzoek aangevraagd worden. School gaat in gesprek met ouders over het bekostigen van het onderzoek.

Op het moment dat duidelijk is dat er sprake is van dyslexie zal de school in een gesprek met ouders de vervolgaanpak bespreken. De een wordt apart opgenomen in het groepsplan of krijgt een plan van aanpak. Als er ook sprake zal zijn van behandeling door externen worden hierover heldere afspraken gemaakt. De notitie “hulp/ behandeling door externen onder schooltijd” is hierbij uitgangspunt (zie bijlage 5)

8. Extra hulp en faciliteiten voor de dyslectische leerlingen

Naar aanleiding van onderzoek wordt de eerder geboden hulp op niveau 1,2,3 voortgezet. De extra hulp wordt minimaal geboden totdat de leerling het niveau van functionele geletterdheid (AVI niveau E6) heeft behaald. De leerlingen worden betrokken bij hun eigen handelingsplan en hebben een eigen verantwoordelijkheid bij de uitvoering.

Het Klokhuis gaat als volgt te werk. De compenserende middelen die gebruikt worden zijn:

- sprint
- daisyspeler (wordt niet aangeschaft door school)
- minimumtaak
- steloprdracht uittypen in plaats van schrijven

Als een leerling in zijn dagelijkse situatie werkt met compenserende middelen en materialen (voorlezen, sprintostick, Daisy etc) dan is het aan te raden deze middelen ook toe te staan / in te zetten in toetsituaties. Het Zorgteam (onder verantwoordelijkheid van de directeur) geeft in dat geval aan dat deze leerling die onderwijsbehoefte heeft en dat het gebruik van het compenserend middel noodzakelijk is.

9. Overdracht aan het Voortgezet Onderwijs

Op het moment dat een dyslectische leerling doorstroomt naar het Voortgezet Onderwijs draagt het Primair Onderwijs zorg voor overdracht van benodigde informatie middels het reguliere onderwijskundig rapport. Daarbij wordt helder aangegeven welke specifieke onderwijsbehoeften deze leerling heeft en welke hulp tot dan toe is geboden. Ouders zijn verantwoordelijk voor het overdragen van de dyslexieverklaring aan het Voortgezet Onderwijs.

Bijlagen

1. Zorniveaus

2. Signalen van dyslexie

3. Toetskalender groep 1 t/m 8

4. Aanbevolen leertijd taal / lezen per groep per week

5. Notitie hulp / behandeling door externen onder schooltijd

Bijlage 1 Zorgniveaus

De niveaus van zorg kunnen op de volgende manier gerelateerd worden aan het bovenstaande schema van HGW:

Zorgniveau	HGW-cyclus
1: Algemene zorg	Groepsplan: de basisgroep
2: Extra zorg	Groepsplan: de clustergroepen
3: Speciale zorg na intern onderzoek	Leerlingen die na de groepsbespreking verder in kaart worden gebracht en waar extra zorg wordt georganiseerd in een clustergroep of individueel handelingsplan
4: Speciale zorg met externen	Kinderen die vanuit de groepsbespreking worden ingebracht in de leerlingbespreking + kinderen die door externen worden onderzocht/begeleid (AB, PAB, enz)
5: Externe verwijzing	Externe verwijzing

Bijlage 2: signalen van dyslexie

Signalen/ kenmerken die op dyslexie kunnen wijzen

Algemene zaken

- Het is van belang gehoor- en gezichtsproblemen uit te sluiten
- Erfelijkheid speelt een rol: als er lees- en of spellingproblemen in de familie voorkomen heeft een kind meer kans op dyslexie
- Een dyslectisch kind maakt meer fouten dan andere kinderen en het blijft die fouten langer maken; het maakt niet persé een ander soort fouten
- Er is bij dyslectische kinderen vaak (al op jonge leeftijd) de noodzaak van logopedie

Vroege signalen voor dyslexie en signalen tussen 4-6 jaar:

Een algemeen zwak taalniveau, zich uitend in onder ander:

- Later gaan praten
- Lang "krom" blijven praten
- Een eigen taaltje ontwikkelen
- Slordig articuleren (niet voor iedereen verstaanbaar zijn)
- Bij spontaan spreken is er vaker sprake van verkeerde zinsbouw en grammaticale fouten.
- Moeite met het vervoegen van werkwoorden (geloopt) of met het aanleren van meervoudsvormen (schippen i.p.v. schepen)
- Iets niet goed kunnen uitleggen, moeite met iets onder woorden brengen
- Geen/ weinig interesse in letters en geschreven taal

Moeite hebben met het aanleren van willekeurige afspraken en het onthouden daarvan, zich uitend in onder andere:

- Moeite met de begrippen links rechts
- Moeite met de kleurnamen en namen van vormen
- Moeite met de namen van kinderen in de klas
- Inoefenen van gedichtjes of liedjes gaat niet vlot
- Niet op woorden kunnen komen
- Slecht kunnen rijmen
- Moeite met luisteren naar en het opvolgen van aanwijzingen

Zwak auditief geheugen en moeite met het fonemisch bewustzijn:

- Verwarren van woorden die ongeveer hetzelfde klinken
- Moeite met auditieve discriminatie (onderscheiden van klanknuances)
- Moeite met het onderscheiden van details in woorden (visueel en auditief)
- Een zwak auditief - korte termijngeheugen (meervoudige opdrachten)
- Moeite dingen in de juiste volgorde te onthouden (verhaal navertellen)
- Niet of nauwelijks letters kunnen benoemen
- Moeite met taalspelletjes: bedenk woorden die beginnen met een b, in welk woord hoor je een oo, wat is de middelste letter?
- Moeite met herkennen van dezelfde letter op een blad

Signalen voor dyslexie in groep 3:

- Klank-tekenkoppeling verloopt traag, letters worden gespiegeld
- Moeite met analyseren en synthetiseren, woorden in klankgroepen, lettergrepen verdelen (hakken en plakken).
- Moeite met begrippen als links, rechts, boven onder, eerste, laatste, vooraan, achteraan.
- Moeite met ruimtelijke kenmerken van taal/ richtingsproblemen: lees- schrijfrichting
- Tweeklanken verwisselen (eu wordt ui), omkeringen (ui wordt iu), spiegelingen
- Lang spellend lezen of vroeg radend lezen
- Moeite met aandacht voor verbale informatie
- Moeite om het verschil te horen tussen klanken als m en n, t en k, ba en da, met ritme, klemtoon en de betekenis van woorden
- Moeite om verschil te zien tussen bijvoorbeeld p en q, b en d, en met volgorde in woorden (zodat omkeringen en weglatingen het gevolg zijn)

Signalen voor dyslexie in groep 4:

- Een hekel aan hardop lezen
- Lang spellend lezen
- Veel radend lezen
- Vaak struikelen bij het lezen
- Vaak een woord overslaan
- Delen van woorden weglaten
- Woorden die hetzelfde klinken door elkaar halen
- Moeite met clusters (2 of meer medeklinkers)
- Moeite met lettervolgorde (straf...starf, bert....bret)
- Een groeiend verschil tussen het leesvermogen en het vermogen een verhaal te begrijpen
- Spellingproblemen (moeite met het oproepen van het juiste beeld van de letter of het woordbeeld): letters of lettercombinaties omdraaien, letters vergeten of toevoegen, moeite met overschrijven, woorden schrijven zoals je ze hoort (fonetisch), in 1 tekst hetzelfde woord op verschillende manieren schrijven, aanleren en toepassen van de spellingregels
- Automatiseringsproblemen ook bij rekenen: volgorde van cijfers in een getal, splitsingen, optellen en aftrekken onder de tien, tafels, moeite met het vasthouden in het werkgeheugen van tussenstapjes
- Moeite met het aanleren van reeksen: alfabet, dagen van de week, maanden van het jaar, seizoenen

Signalen voor dyslexie in de midden- en bovenbouw:

- Toenemende weerstand tegen lees – en schrijftaken
- Toenemende faalangst bij lees / of schrijftaken en taken die te maken hebben met snel benoemen en/of de belasting van het verbale korte termijn geheugen
- Te traag lezen
- Veel spellend lezen
- Veel fouten maakt door het raden van woorden
- Veel spellingsfouten bij vrije schrijfoopdrachten
- Vaak fonetisch spellen (letterlijk opschrijft wat hij hoort)
- Slecht onthouden van de spellingregels
- Zichzelf niet of nauwelijks corrigeren
- Een traag schrijftempo
- Vaak een onleesbaar schrift met veel doorhalingen (hoeft niet door een motorisch probleem te komen)
- Problemen met het onthouden van namen of het ophalen van namen uit het geheugen, bijvoorbeeld bij vakken als geschiedenis en topografie.
- Moeite met het leren van losse feiten (jaartallen)
- Leren klokkijken kan moeizaam gaan
- Discrepantie tussen lezen en spellen aan de ene kant en begrijpend lezen en rekenen aan de andere kant
- Moeite met vreemde talen

Bijlage 3 : toetskalender groep 1 t/m 8

	Taal voor kleuters	TAK (alleen bij risicoleerlingen)	Ordenen	KIJK totale ontwikkeling	Signalering PLD+toetsen VLL	AVI+DMT	Toets begrijpend lezen	Woordenschat	Leeswoordenschat	Spelling	Begrijpend luisteren	KIJK sociale competentie	Rekenen	Wereldoriëntatie
september														
oktober		2			3									
november		1		1+2**					6~8			3~8		
december											4~8			
januari	1+2*		1+2			3~8	4~8	3~6		3~6	3		3~8	
februari					3					7+8				
maart				1+2	3									
april									6~7					8
mei		3+4				3~7					3+4	3~8		6+7
juni	1+2*		1+2	1+2	3		3+4	3~6		3~7			3~7	

Let op: dit schooljaar zijn de cito-toetsen rekenen, spelling, leeswoordenschat, begrijpend lezen voor de groepen 3 t/m 6 vernieuwd. Alleen groep 7 en 8 gebruiken nog de oude versies. In groep ½ wordt de toets 'ordenen' in mei 2011 vervangen door de nieuwe toets 'rekenen'.

*De handleiding van de toets Taal voor Kleuters geeft aan dat het verstandig is nog een afnamemoment te wachten wanneer de leerlingen:

- nog geen drie maanden op de basisschool zitten of
- ten tijde van de eerste afname nog twee jaar in de kleutergroep blijven.

** Alleen basiskennmerken en sociaal emotionele ontwikkeling.

*** In groep 3 wordt de toetscyclus van Veilig Leren Lezen gevolgd

Groep 1-2

Jongste kleuters

Voor alle kinderen die van groep 1 naar groep 2 overgaan moet er in juni een duidelijk beeld en vastgesteld zijn ten aanzien van de beginnende geletterdheid.

Mogelijkheden juni:

- Signaleringslijst uit het protocol 1-2.
- Een andere signaleringslijst die de aspecten en onderliggende vaardigheden van de beginnende geletterdheid in voldoende mate in beeld brengt (bv. Memelink, etc).
- Toetspakket beginnende geletterdheid van CPS (voor groep 1-3) Hier zit het onderdeel woordenschat in.
- Eventueel aangevuld met een toets voor woordenschat - TAK of 'taal voor kleuters' van CITO.

Oudste kleuters

Voor alle kinderen die van groep 2 naar groep 3 overgaan moet er in **januari** en in **juni** een duidelijk beeld vastgesteld worden ten aanzien van de beginnende geletterdheid en de te verwachten onderwijsbehoefte ten aanzien van het aanvankelijk leesproces. Daarbij is ook het in kaart brengen van de woordenschat relevant voor de leesontwikkeling.

Mogelijkheden januari en juni:

Beginnende geletterdheid

Een van de volgende toetsen:

- Kleutertoetsen (Windesheim) uit het protocol
- Toetspakket beginnende geletterdheid van CITO (voor groep 2-3).
- Toetspakket beginnende geletterdheid van CPS (voor groep 1-3).

Woordenschat

Een van de volgende toetsen:

- Taal voor Kleuters van CITO.
- Woordenschat 2 uit het toetspakket beginnende geletterdheid van CPS.
- Een andere woordenschattoets.

Het afnemen van andere lijsten ter aanvulling (observatielijsten) kan naar eigen inzicht worden toegevoegd.

Groep 3

Voor alle kinderen in de groep 3 moet er in **oktober, januari/ februari** en in **mei/ juni** (afhankelijk van de start schooljaar) een duidelijk beeld vastgesteld worden ten aanzien van het voortgezet technisch lezen, de spelling en het begrijpend lezen.

Voor alle zorgleerlingen moet er een duidelijker beeld gesteld worden over het leesniveau en de mogelijk onderliggende oorzaak van het vastgestelde probleem. Naast deze toetsmomenten dient ook tussentijds een meting zijn en maart, om de vorderingen vast te stellen (dit ten behoeve van de handelingsplanning)

Afspraken herfstsignalering meting oktober:

Bij alle leerlingen:

- Grafemtoets herfstsignalering methode of website Protocol
- Fonemendictee herfstsignalering methode of website Protocol
- Woorden lezen herfstsignalering methode of website Protocol
- Herfstsignalering tekstlezen methode of website Protocol

Bijlage 5: Notitie hulp / behandeling door externen onder schooltijd

1. Inleiding

Basisscholen krijgen in toenemende mate te maken met ouders/verzorgers die op eigen initiatief en voor eigen rekening externe hulp inschakelen om extra zorg voor hun kind(eren) te organiseren. Zo is b.v. sinds 1 januari 2009 in de Zorgverzekeringswet opgenomen dat de behandeling van ernstige, enkelvoudige dyslexie voor kinderen in de basisschoolleeftijd, kan worden vergoed. Voor scholen roept dit een aantal vragen op zoals: "Mag hulp/ behandeling plaatsvinden onder schooltijd? "

2. Doelstelling notitie

In deze notitie wordt een algemeen kader beschreven aangaande behandeling / hulp in het kader van leerlingenzorg door externen onder schooltijd. Binnen de beschreven kaders is er ruimte voor de school om eigen afwegingen te maken t.a.v. onder andere de volgende vragen:

- Hoe moet school omgaan met een verzoek tot het verstrekken van gegevens over een kind aan een door de ouders ingeschakeld extern hulpverlener;
- Hoe moet school omgaan met een verzoek om mee te werken aan een onderzoek van een kind door een door de ouders ingeschakeld onderzoeker;
- Hoe moet school omgaan met een verzoek om mee te werken aan de uitvoering van een door een extern onderzoeker uitgebracht advies over de behandeling van een kind door;
  - De groepsleerkracht / remedial teacher van school
  - Het externe bureau onder schooltijd binnen het eigen schoolgebouw
  - Het externe bureau onder schooltijd buiten het eigen schoolgebouw
  - Het externe bureau buiten schooltijd

In de drie laatste gevallen betreft het door de ouder(s) of zorgverzekering betaalde speciale zorg door externe behandelaars.

3. Uitgangspunten van beleid

Het primaat van de opvoeding ligt in eerste instantie bij de ouder(s)/verzorger(s). Zij zijn de eindverantwoordelijken voor de opvoeding van en het onderwijs aan hun kind.

De ouders dragen, door hun kind in te schrijven op een school, de uitvoering van het onderwijs over aan de school van hun keuze. Dit gebeurt in het vertrouwen dat de school alles in het werk stelt om het onderwijs aan het kind optimaal vorm te geven.

Zorg voor kinderen is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van school en ouders. Zorg voor een optimale ontplooiing voor ieder individueel kind, door het geven van goed onderwijs binnen een veilig pedagogisch klimaat behoort tot de kernopdracht van school en ouders.

De vraag of hulp/ behandeling door externen onder schooltijd is toegestaan is voorgelegd aan de juridische helpdesk van OSG in de persoon van Mr. I. van der Veeken, De volgende informatie is hierbij verkregen:

Behandeling van b.v. ernstige enkelvoudige dyslexie vindt net zoals logopedie, fysiotherapie en orthodontie plaats op indicatie. Een bezoek aan deze behandelaars geldt als geoorloofd verzuim. De school mag hiervoor vrij geven zonder dat daarbij hoeft te worden aangetoond dat de behandeling te zien is als onderdeel van het onderwijsprogramma. De school dient altijd de noodzaak van de constructie te kunnen beargumenteren en moet hierbij in overweging nemen in hoeverre de afwezigheid van de leerling invloed heeft op de uitvoering van het reguliere onderwijsprogramma. Aangezien b.v. dyslexie een stevige belemmering voor het leren kan vormen, heeft het onderwijs een groot belang bij de dyslexiebehandeling. Het kind mist schooltijd maar krijgt individuele specialistische zorg waardoor het onderwijsrendement groter kan worden. Bij jongere kinderen (7-9 jaar) is behandeling na schooltijd door vermoeidheid bovendien vaak minder effectief.

Scholen zijn niet verplicht om kinderen tijdens schooltijd vrijaf te geven t.b.v. behandeling. De verantwoordelijkheid voor het verzuim ligt zowel bij de ouders als bij de school. Goed overleg tussen school en ouders en redelijkheid vanuit beide partijen zijn hierbij belangrijk. Het is aan te bevelen dat

de school beleid formuleert dat past bij de specifieke situatie van de school en dit in de schoolgids opneemt. Hiermee kan vastgelegd worden wat van ouders verwacht wordt, b.v. om een vooraf beschreven maximum aantal uren per week niet te overschrijden of de behandeling deels te organiseren buiten schooltijd. Individuele verzoeken kunnen door de school aan dit beleid getoetst worden. De inspectie ziet erop toe dat het beleid is voorgelegd aan de MR van de school en aan alle ouders bekend is gemaakt b.v. door opname ervan in de schoolgids. Wanneer ouders en leerlingen de afgesproken maximale behandelingsduur overschrijden vindt verschuiving plaats van geoorloofd naar ongeoorloofd verzuim en kan leerplicht door de school worden ingeschakeld.

4. Wat betekenen de beleidsuitgangspunten voor concreet handelen

4.1 Hoe dient de school om te gaan met deze ontwikkelingen?

De school accepteert het gegeven dat ouders/verzorgers voor hun eigen kind, op eigen initiatief en voor eigen kosten, acties ondernemen om noodzakelijk geachte extra of speciale hulp te organiseren. De school stelt zich positief op t.a.v. de door ouders/verzorgers ondernomen acties, er van uitgaande dat e.e.a. in het belang is van het kind in kwestie en in overleg gebeurt met de school. Het zorgteam van de school stelt, gehoord de argumenten en meningen van betrokkenen, een advies richting de directeur van de school op. De directeur bepaalt, na bestudering van het door het zorgteam opgestelde advies, of en op welke wijze de school medewerking verleent.

4.2 Hoe gaat de school om met het verzoek tot het verstrekken van relevante gegevens over een kind aan een door de ouders ingeschakeld extern hulpverlener?

Uitgangspunt van beleid is dat de school, binnen de regelgeving van de wet op de bescherming persoonsgegevens (WBP) en de procedurele zorgvuldigheid t.a.v. het omgaan met leerlinggegevens, meewerkt aan het verstrekken van deze gegevens uit het dossier van deze leerling. Alvorens deze gegevens te verstrekken dienen de ouders/verzorgers toestemming tot het verstrekken van de gegevens te verlenen.

4.3 Hoe gaat de school om met het verzoek om mee te werken aan een onderzoek van een kind door een door de ouders ingeschakeld extern onderzoeker?

Uitgangspunt van beleid is dat de school, binnen de regelgeving van de wet op de bescherming persoonsgegevens (WBP) en de procedurele zorgvuldigheid t.a.v. het omgaan met leerlinggegevens, meewerkt aan een dergelijk verzoek.

Alvorens gegevens of informatie te verstrekken dienen de ouders/verzorgers hiervoor toestemming te verlenen. Indien er t.b.v. het onderzoek contact nodig is tussen onderzoeker en school mag er geen sprake zijn van een te grote belasting in tijd voor de contactpersoon van de school, zulks ter beoordeling van de directeur. Lestijd die een kind mist door onderzoek en hiervoor benodigde reistijd wordt zo beperkt mogelijk gehouden. De school is niet aansprakelijk voor gemiste lesactiviteiten.

4.4 Hoe gaat de school om met het verzoek om mee te werken aan de uitvoering van uitgebracht advies van een door de ouders ingeschakeld extern onderzoeker?

Uitgangspunt van beleid is dat de voorgestelde aanpak/ behandeling gebaseerd is op aanbevelingen of diagnose n.a.v. onderzoek. Dit onderzoek is uitgevoerd door een hiertoe bevoegde persoon of instantie. Het verslag van dit onderzoek is voor de school inzichtelijk. Afstemming tussen onderzoeker/ behandelaar en school is van wezenlijk belang. De aanpak/ behandeling van de school en van de behandelaar mogen niet conflicteren maar moeten elkaar versterken zodat dit de ontwikkeling van het kind ten goede komt. We zijn voorstander van onderling contact tussen school en onderzoeker/ behandelaar, de frequentie van het contact mag echter geen te grote belasting zijn voor de contactpersoon van de school.

A Hulp door de groepsleerkracht / remedial teacher van de school

In beginsel staat de school hier positief tegenover. Bepalend is of de te verlenen hulp/ de voorgestelde aanpak haalbaar is wat betreft noodzakelijke deskundigheid en de beschikbare

tijd en middelen binnen de organisatie en werkwijze van de school. De school bepaalt de uitvoerende, de frequentie en periode waarin de hulp gegeven wordt, op welke wijze het proces wordt geëvalueerd en op welke wijze één en ander wordt vastgelegd.

B Hulp door het externe bureau onder schooltijd binnen het eigen schoolgebouw

In beginsel staat de school hier, gezien de uitgangspunten van beleid, positief tegenover, indien er sprake is van een medische indicatie of indien door de school kan worden aangetoond dat de te verlenen hulp voor dit kind een onmisbare schakel in het hulpverleningsproces is.

Wanneer er een ruimte in het schoolgebouw beschikbaar is kan de directeur besluiten deze ruimte beschikbaar te stellen. Als de beschikbaarheid van deze ruimte vervalt is de school niet verplicht voor vervangende ruimte te zorgen. Kosten die hierdoor eventueel ontstaan kunnen niet op de school verhaald worden. De directeur beslist over beschikbaarheid van een ruimte. Het bestuur draagt zorg voor het opstellen van een gebruikersovereenkomst waarin gebruik van ruimte en eventueel doorberekening van andere kosten geregeld wordt.

Er dienen goede afspraken te worden gemaakt over de frequentie, tijdsduur van de externe behandeling en de wijze waarop de terugkoppeling naar school plaats vindt. Dit alles wordt vastgelegd in een overeenkomst tussen school, ouders/ verzorgers en externe hulpverlener/ behandelaar (bijlage A). Ook dient er door de ouders/verzorgers en de uitvoerder van de hulpverlening een verklaring van vrijwaring van verantwoordelijkheid aan de school te worden afgegeven (bijlage B). Op die wijze wordt bewerkstelligd dat de school c.q. het bevoegd gezag niet aansprakelijk kan worden gesteld voor de kwaliteit of gevolgen van de door de externe hulpverlener geleverde diensten en producten.

C Hulp door het externe bureau onder schooltijd buiten het eigen schoolgebouw

In beginsel staat de school hier, gezien de uitgangspunten van beleid, positief tegenover, indien er sprake is van een medische indicatie of indien door de school kan worden aangetoond dat de te verlenen hulp voor dit kind een onmisbare schakel in het hulpverleningsproces is. Tevens moet helder zijn, dat de hulpverlening niet leidt tot een onaanvaardbaar verlies van leertijd door reizen. Wanneer een kind voor externe hulp het schoolgebouw tijdens schooltijd moet verlaten vervalt de aansprakelijkheid van de school voor dit kind. Ouders/ verzorgers zijn verantwoordelijk voor de veiligheid van hun kind(eren) en dragen zorg voor vervoer van en naar de behandellocatie.

Er dienen goede afspraken te worden gemaakt over de frequentie, tijdsduur van de externe behandeling en de wijze waarop de terugkoppeling naar school plaats vindt. Dit alles wordt vastgelegd in een overeenkomst tussen school, ouders/ verzorgers en externe hulpverlener/ behandelaar (bijlage A). Ook dient er door de ouders/verzorgers en de uitvoerder van de hulpverlening een verklaring van vrijwaring van verantwoordelijkheid aan de school te worden afgegeven (bijlage B). Op die wijze wordt bewerkstelligd dat de school c.q. het bevoegd gezag niet aansprakelijk kan worden gesteld voor de kwaliteit of gevolgen van de door de externe hulpverlener geleverde diensten en producten.

D Hulp door een extern bureau buiten schooltijd

Duidelijk mag zijn dat hierbij de aansprakelijkheid van de school geen rol speelt. Ouders/ verzorgers zijn verantwoordelijk voor een goede afstemming met de school. Het verdient aanbeveling om eenduidige afspraken te maken over de inhoud van de begeleiding en de wijze waarop terugkoppeling naar de school plaats vindt. Uitgaande van een integrale aanpak mag de aanpak / behandeling van school en die van de behandelaar niet conflicteren maar moeten deze elkaar versterken zodat dit de ontwikkeling van het kind ten goede komt. De frequentie van het contact mag geen te grote belasting zijn voor de contactpersoon van de school.

5. Voorwaarden

- De lengte van de periode waarbinnen de externe hulp wordt verleend mag maximaal een jaar duren. Een eventuele noodzakelijke verlenging wordt bij de school opnieuw aangevraagd. Per schoolweek mag maximaal 90 minuten worden verzuimd. Reistijd valt binnen deze maximale verzuimtijd.

- Leerlingen mogen in het kader van dit beleid niet verzuimen tijdens schoolse evenementen en toetsweken.
- De school is niet aansprakelijk voor de door het verzuim gemiste lessen. Deze lessen worden in principe niet ingehaald.
- De kosten voor externe hulp zijn geheel voor rekening van de ouders/ verzorgers of hun zorgverzekeraar. Ook de kosten die eventueel gemaakt moeten worden voor afstemming met de school zijn niet voor rekening van de school.

Bijlage A   Overeenkomst externe hulp onder schooltijd

De volgende afspraken zijn van toepassing op de zorg verleend door de onderstaande externe hulpverlener / instantie onder schooltijd:

Hulpverlening geldt voor:

Naam leerling: _____ Geboortedatum: _____

Naam school: _____ Groep: _____

Afspraken:

Periode: _____

Frequentie / dag / tijdstip: _____

Tijdsduur (incl reistijd) verzuim: _____

Locatie behandeling: _____

Wijze waarop en wanneer terugkoppeling / afstemming plaatsvindt: _____

_____
_____

Korte omschrijving van de onderwijsbehoefte van de leerling: _____

_____

Doel / verwachte opbrengst: _____

Omschrijving van de activiteiten: _____

_____

Betrokkenen:

Door ondertekening verklaren betrokkenen kennis genomen te hebben van en akkoord te zijn met de voorwaarden:

Ouder(s)/verzorger(s):	School:	Externe hulpverlener/instantie:
Naam: _____	_____	_____
Plaats: _____	_____	_____
Datum: _____	_____	_____
Handtekening: _____	_____	_____

Bijlage B Verklaring van vrijwaring betreffende externe hulp onder schooltijd

Betreft: Verklaring van vrijwaring

Datum:

Geachte directie,

Hierbij geeft/ geven _____(naam/namen uder(s)/verzorgers)

aan dat voor _____(naam kind) de hulp onder schooltijd, buiten de school, een onmisbare schakel in het hulpverleningsproces is.

Dit wordt aangetoond door (invullen wat van toepassing is):

- Een psychologisch onderzoek
- Het hulpplan / handelingsplan
- Medische indicatie
- Verklaring van de interne begeleider / remedial teacher
- Verklaring van de externe remedial teacher / hulpverlener

_____

_____

De hulp zal op de volgende momenten plaatsvinden: _____

_____

Deze verklaring vrijwaart _____(naam school) en Stichting

Openbare Basisscholen Helmond zich van aansprakelijkheidstelling door de ouder(s) / verzorger(s)

voor de kwaliteit of gevolgen van de door de externe hulpverlener i.c. _____

_____ (naam externe hulpverlener / instantie) geleverde diensten en producten.

Handtekening ouder(s)/verzorger(s)

Handtekening externe hulpverlener / instantie:

Plaats:

Plaats:

Datum:

Datum: